

О. В. Набхан,
слухач магістратури кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування,
Національний університет охорони здоров'я України імені П. А. Шупика
ORCID ID: 0000-0002-6787-9932
Р. О. Моїсеєнко,
д. мед. н., професор, профектор з науково-педагогічної та лікувальної роботи,
Національний університет охорони здоров'я України імені П. А. Шупика
ORCID ID: 0000-0001-6727-8742

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.5.110

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

O. Nabhan,
Master's student of the Department of Management health care and public administration,
Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine
R. Moiseenko,
Doctor of Medical Sciences, Professor, Vice-Rector for Clinical Work,
Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine

PUBLIC GOVERNANCE IN THE FIELD OF HEALTHCARE AS A COMPONENT OF SOCIAL SECURITY OF THE STATE

Статтю присвячено висвітленню питання проблем функціонування державного управління сферою охорони здоров'я як складової соціальної безпеки держави. Автором розглядається проблема розвитку національної системи охорони здоров'я як структурний елемент національної безпеки України, зокрема, як структурний елемент соціальної безпеки. Автори зазначили, що сучасний рівень життя, непередбачувана геополітична ситуація, євроінтеграційні процеси, науково-технічний прогрес та багато інших обставин вимагають сьогодні від кожної держави економічного, соціального розвитку країни та суспільства. Виходячи із соціологічної практики, положень правої науки та економічного потенціалу, доведено, що позитивний розвиток держави є можливим лише за рахунок нормального формування та функціонування державного управління у сфері охорони здоров'я, бо остання є основною складовою соціальної безпеки держави.

Виходячи з зазначеного, в статті досліджено систему нормативно-правового регулювання охорони здоров'я в Україні і доведено, що остання є основним чинником розвитку людського капіталу країни. Запропоновано показники, які характеризують рівень розвитку галузі охорони здоров'я, що структуровані за принципом соціальної, медичної та економічної ефективності галузі охорони здоров'я. Авторами наведено перспективи щодо врегулювання питання належного формування та функціонування системи охорони здоров'я в Україні і встановлено, що першим кроком до зміни на краще вищезазначеної системи та зміцненню соціальної безпеки держави стане розробка та введення в дію належного правового регулювання, бо без останнього будь які ініціативи не матимуть юридичної сили та будуть проігноровані як провладною верхівкою, так і населенням загалом.

The article is devoted to the issues of the functioning of public administration in the field of health care as a component of social security of the state. The author considers the problem of development of the national health care system as a structural element of the national security of Ukraine, in particular, as a structural element of social security.

We apply general scientific, philosophical and special scientific methods in the methodological component of research (systemic and institutional methods, synergetics, social dialectics, comparative analysis and synthesis, identification, etc.). We apply general scientific, philosophical and special scientific methods in the methodological component of research (systemic and institutional methods, synergetics, social dialectics, comparative analysis and synthesis, identification, etc.).

The authors noted that the current standard of living, unpredictable geopolitical situation, European integration processes, scientific and technological progress and many other circumstances require today from each state economic, social development of the country and society. Based on sociological practice, the provisions of legal science and economic potential, it is proved that the positive development of the state is possible only through the normal formation and functioning of public administration in health care, as the latter is a major component of social security.

Based on the above, the article examines the system of legal regulation of health care in Ukraine and proves that the latter is a major factor in the development of human capital in the country. Indicators that characterize the level of development of the health care sector are proposed, structured according to the principle of social, medical and economic efficiency of the health care industry. The author presents prospects for regulating the proper formation and functioning of the health care system in Ukraine and found that the first step to change for the better the above system and strengthen social security will be the development and implementation of proper legal regulation, as without the latter any initiatives will have no legal force and will be ignored by both the ruling elite and the population as a whole.

Ключові слова: державне управління, охорона здоров'я, соціальна безпека держави, національна безпека, нормативно-правове регулювання сферою охорони здоров'я, реформування державного управління.

Key words: public administration, health care, social security of the state, national security, normative-legal regulation in the sphere of health care, public administration reform.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Багаточисельні війни, техногенні та природні катастрофи, епідемії та пандемії, порушення прав людини, що мали місце з початку існування людства до другої половини ХХ ст. змусили в той час міжнародне співтовариство серйозно замислитись про створення та забезпечення існування системи міжнародної безпеки і, звичайно, національної безпеки держав, як основи ефективного функціонування та розвитку процесів державного управління. Не випадково у своїй фундаментальній праці "Про дух законів" Ш. Монтеск'є вказав, що безпека — це перша форма свободи. Безпека створює необхідні передумови для споглядалної діяльності людей, покращення їхнього добробуту та збільшення суспільного багатства [1].

Положеннями Закону України "Про національну безпеку" встановлено, що основною метою забезпечення національної безпеки України є дотримання національних інтересів, що спрямовані на прогресивний демократичний розвиток, сталий розвиток країни та забезпечення сприятливих умов для життя її громадян. Таким чином, Закон визначає, що для забезпечення національного інтересу є необхідність у забезпеченні економічної, соціальної, політичної безпеки, безпеки людини від загроз техногенного, природного та соціально-політичного характеру [2].

Однак події, що настали в Україні та світ загалом в 2020 році, а саме: пандемія, що спричинена розповсюдженням вірусу COVID-19 зі всіма супроводжуючими її наслідками, ще раз довели і вказали, що проблема національної безпеки є набагато ширшою, а основою все ж таки економічної та соціальної безпеки є безпека людини, її життя та здоров'я, на що в свою чергу впливають рівень розвитку та ефективність державного управління сферою національної системи охорони здоров'я.

Оскільки розвиток системи охорони здоров'я безпосередньо впливає на найважливіші показники життя, то остання має розглядатися як стратегічна складова соціальної безпеки держави з урахуванням державного економічного потенціалу та пріоритетів соціальної політики, що забезпечують сталий розвиток держави.

Враховуючи зазначене, можемо сьогодні говорити про тривале, повне нівелювання та недооцінку органами державної як законодавчої, так і виконавчої влади сфери охорони здоров'я для державної безпеки України, що в свою чергу призвело до повного законодавчого хаосу, відсутності належного нормативно-правового регулювання сфери охорони здоров'я і, як наслідок, відсутності якісного державного управління соціальною безпекою держави.

Як бачимо, важливого значення сьогодні набувають питання наукового дослідження сутності та змісту дер-

жавного управління сферою охорони здоров'я, як складовою соціальної безпеки держави через призму окреслення теоретичного розуміння питання соціальної безпеки, правової характеристики законодавчого поля системи охорони здоров'я в Україні, дослідження проблем розбалансування останньої та здійснення пропозицій щодо удосконалення державного управління сферою охорони здоров'я задля зміцнення ефективності соціальної безпеки держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання функціонування державного управління системи охорони здоров'я в контексті загальнолюдських цінностей соціальної держави надзвичайно актуальне сьогодні і викликає підвищений науковий інтерес серед вчених правників та дослідників державно-управлінських процесів. Так, над вирішенням питань державного управління сферою охорони здоров'я сьогодні працюють такі вчені, як: Лазоришинець В.В., Слабкий Г.О., Ярош Н.П., Чепелевська Л.А., Шевченко М.В., Кутуза А.С., Ціборовський О.М., Істомин С. В., Кондрачюк Н.Ю., Кучеренко Н.Т., Тяпкін Г.М. та інші. Проблемі соціальної безпеки, яка набула особливого значення в умовах соціально-політичної кризи в Україні, присвячено праці Волгіна М., Гошовської В., Гнибіденка І., Коломита А., Куценка В., Лібанової Е., Новікової О., Ситника Г., Трощинського В., Удовиченка В. та інших.

Проте, як ми бачимо, більшість зі згаданих дослідників приділяє особливу увагу окремо питанням державного управління системою охорони здоров'я та окремо питанням соціальної безпеки. Однак, на нашу думку, два зазначених нами питання є взаємозалежними одне від одного та взаємодоповнюючими і мають розглядатися у консенсусі, адже регулюють найважливішу сферу державного управління — сферу життя та здоров'я людей.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є теоретичне обґрунтування природи державного управління сферою охорони здоров'я, як складової соціальної безпеки держави, шляхом дослідження сутності та формулювання дефініції поняття "соціальної безпеки держави", розкриття змісту, функціональної основи та недоліків нормативно-правового регулювання державного управління сферою охорони здоров'я, а також детальний аналіз перспектив удосконалення державного управління сферою охорони здоров'я, як складової соціальної безпеки держави.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Конституція України закріпила, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [3].

Концептуальним ядром теорії соціальної держави є її соціальна безпека, а саме: переорієнтація правової держави на особистість, її відповідальність за добробут, безпеку і розвиток усіх громадян. Соціальна функ-

ція державного управління не повинна обмежуватися турботами лише про незахищені верстви населення, а має бути спрямованою на все суспільство, враховувати весь спектр соціальних вимог і потреб людини передусім її життя та здоров'я [4].

Враховуючи зазначене під соціальною безпекою держави вважаємо за необхідне розуміти стан суспільства, враховуючи всі основні сфери виробництва, охорони внутрішнього конституційного порядку, зовнішньої безпеки, культури, соціуму, за якого забезпечується мінімальний рівень соціальних умов та соціальних благ — матеріальних, санітарно-епідеміологічних, екологічних, психологічних тощо, які визначають якість життя людини і суспільства в цілому та гарантують мінімальний ризик для життя, фізичного та психічного здоров'я людей.

Ключовим у вказаному визначенні є місія збереження життя та здоров'я людини, саме тому, одним з найважливіших завдань сучасної держави є охорона здоров'я населення. Це питання повинне займати пріоритетне місце в державному управлінні та політиці країни, шляхом затвердження концепції безперервного вдосконалення національної системи охорони здоров'я та комплексної стратегії розвитку з визначенням головних завдань, напрямів, принципів і пріоритетів, спрямованих на досягнення мети державної політики охорони здоров'я та її цілей, закріплення конституційних та законодавчих засад охорони здоров'я, встановлення нормативів і обсягів бюджетного фінансування, створення системи відповідних кредитно-фінансових, податкових, митних та інших регуляторів.

Згідно зі статтею 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, кожна людина має право на медичну допомогу та медичний догляд у разі хвороби. Ключовою ж статтею українського законодавства, яка регулює основоположні засади питання прав людини у сфері охорони здоров'я та закріплює основи національної системи охорони здоров'я є стаття 49 Конституції України [5].

Главою 22 "Громадське здоров'я" Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом визначені європейські прагнення України щодо зміцнення системи охорони здоров'я та її потенціалу, підвищення рівня її безпеки та захисту здоров'я людини як передумови сталого розвитку та економічного зростання, розбудови розвинутої і сталої демократії та ринкової економіки, зокрема статтею 427 визначені основні напрямки співробітництва між Україною та Європейським Союзом передусім через "зміцнення системи охорони здоров'я України та її потенціалу, шляхом впровадження реформ" [6].

Держава сьогодні потребує впровадження політики охорони здоров'я з урахуванням національного контексту узгодженого з політикою охорони здоров'я ООН і Європейського Союзу через гармонізацію цілей і індикаторів для системи охорони здоров'я, встановленими організаціями, з системою планування змін та моніторингу в охороні здоров'я.

Урядом України за підтримки міжнародної спільноти ніби активно здійснюється реформування національної системи охорони здоров'я, однак, на жаль, оцінити ефективність реформування практично неможливо че-

рез повне розбалансування законодавства у сфері охорони здоров'я, відсутність чітко визначеної системи охорони здоров'я та її цілей, а також індикаторів досягнення результату, які б кореспондувались з індикаторами встановленими ООН, ВООЗ та іншими міжнародними організаціями для системи охорони здоров'я. За відсутності таких чітких і зрозумілих як українцям, так і міжнародній спільноті орієнтирів державного управління охорони здоров'я неможливо розраховувати на невідповідність та послідовність змін, а також їх адекватну підтримку з боку європейських та інших міжнародних структур [7].

Розуміючи необхідність заповнення законодавчих прогалин та створення комплексної законодавчої бази у сфері охорони здоров'я, Комітетом Верховної Ради України з питань охорони здоров'я було запропоновано розглядати ряд законопроектів як основу законодавства для побудови в Україні сучасної національної системи охорони здоров'я. А саме:

— Законопроект № 2409а "Про засади державної політики охорони здоров'я" (доктринальний закон, де розкрито бачення перспективної моделі охорони здоров'я в Україні на основі національного контексту і констатації ВООЗ та ЄС — інструмент євроінтеграції);

— Законопроект № 7065 "Про організацію медичного обслуговування населення в Україні" (створення умов для формування в Україні ефективної системи медичного обслуговування із чітким визначенням рівня державних гарантій у сфері охорони здоров'я на основі прозорого визначення вартісних характеристик медичної допомоги та застосування багатоджерельного фінансування, контактування закладів охорони здоров'я різних форм власності та фізичних осіб-підприємців, що здійснюють медичну практику та координації їх діяльності);

— Законопроект № 2162-д "Про лікарські засоби" (надає повний комплекс правового регулювання фармацевтичного обслуговування: імплементація європейських принципів та стандартів у питаннях надання дозволів на введення лікарських засобів на ринок України та їх обіг, безкоштовний доступ громадян до необхідних медикаментів належної якості, фінансова доступність та контроль за рекламою медикаментів);

— Законопроект № 8250 "Про лікарське самоврядування" (врегулює питання запровадження і функціонування в Україні професійного самоврядування лікарів відповідно до європейської практики регулювання вільних професій);

— Законопроект № 4981 "Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування" (інструмент підвищення доступності і якості медичного обслуговування шляхом підвищення рівня фінансування галузі за рахунок впровадження додаткового гарантованого джерела фінансування);

— Законопроект № 5134-1 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо оптимізації системи центральних органів виконавчої влади та їх діяльності у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення" (відновлення зруйнованої попередніми "реформами" системи забезпечення санепідблагополуччя та біобезпеки країни);

— Законопроект № 9377 "Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я

(щодо управління змінами в охороні здоров'я)" (визначає мету і цілі державної політики охорони здоров'я, основний інструментарій управління змінами в охороні здоров'я).

Плюралізм законодавчих ініціатив, з одного боку, вражає та надає надію, а з іншого боку, зазначений нами перелік законопроектів ще раз говорить нам про те, що системи охорони здоров'я в Україні повністю розбалансована, а впроваджувана сьогодні медична реформа через нецілеспрямованість, не системність та неузгодженість змін породжує ще більший хаос і поглиблює, на жаль, такі основні проблеми:

— колапс правового регулювання у сфері охорони здоров'я;

— нерозуміння того, що ми маємо, що відбувається сьогодні і, що принесе реформа завтра та, як результат, несприйняття медичної реформи населенням та медичними працівниками;

— велика вартість медичних послуг та неможливість оплачувати послуги;

— низька якість медичних послуг;

— швидка втрата кадрового потенціалу галузі у кількісному вимірі та недосконалість інструментів, підвищення кваліфікації тощо;

— проблема доступу до медичної допомоги передусім у сільській місцевості;

— брак фінансових ресурсів на розвиток медицини і всієї сфери охорони здоров'я.

Враховуючи все вищезазначене, нам необхідно якнайшвидше об'єднати сили медичної і правової науки, науки державно-управлінських справ, експертного середовища, громадських активістів навколо правильно вибудованої структури національної системи охорони здоров'я України, яка включатиме в себе розподіл на ключові напрямки та поетапний план-графік дій щодо реформування системи охорони здоров'я.

Так, сьогодні всі науковці, що працюють у сфері медико-фармацевтичного права, приходять до висновку, що задля створення балансу необхідна систематизація усього масиву законодавства. Саме тому доцільно на рівні державно-управлінських процесів, усе законодавство у сфері охорони здоров'я концептуально розподілити на три великі кластери в залежності від групи правовідносин, що регулюються:

І. Законодавство в сфері охорони здоров'я, що гарантує та захищає права людини. У межах зазначеного кластеру необхідно:

— за підтримки народних депутатів України всі стратегічні законопроекти в сфері охорони здоров'я, що гарантують та захищають права людини мають бути доопрацьовані та прийняті, а на базі розробленої Концепції вдосконалення національної системи охорони здоров'я України необхідно розпочати роботу над фундаментальним документом — законопроектом "Про національну стратегію охорони здоров'я", розробка і внесення якого витікає з законопроекту № 9377 "Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я (щодо управління змінами в охороні здоров'я)". Такий Законопроект "Про національну стратегію охорони здоров'я" був би всеосяжним, і повністю передбачив би комплекс змін в сфері охорони здоров'я, що гарантує та захищає права людини.

— законопроект № 2409а "Про засади державної політики охорони здоров'я" пропонуємо замінити законопроектом № 9377 "Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я (щодо управління змінами в охороні здоров'я)" та законопроектом "Про Національну стратегію охорони здоров'я". Вважаємо, що саме в такому вигляді законопроект стане інструментом управління змінами через обов'язковість стратегування, планування і підзвітність у питаннях розвитку охорони здоров'я. Так, на думку Кістол А.А., вищезазначене — це стійка передумова для забезпечення наступності державної політики охорони здоров'я, її стійкості до суб'єктивних впливів і популізму через запровадження єдиного, універсального, комплексного підходу, який базується на гуманітарних цінностях та принципах [8, с. 31].

II. Законодавство в сфері охорони здоров'я щодо надання послуг. У межах другого кластера пропонуємо:

— у законопроект № 7065 "Про організацію медичного обслуговування населення в Україні" треба повернути положення про співплату послуг (такий крок призведе до детінізації економіки охорони здоров'я та відкриє правове поле для обов'язкового і добровільного медичного страхування, які були, на жаль, втрачені через двобій з МОЗ і його законопроектом № 6327 "Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів", за яким сьогодні здійснюється реформа;

— закріплення прав людини у сфері охорони здоров'я на рівні Конституції, нормативно-правова база щодо функціонування національної системи охорони здоров'я — основа для впорядкування суспільних відносин.

Саме тому законопроекти, направлені на зміну насамперед фінансування системи охорони здоров'я потребують узгодження зі ст. 49 Конституції України, у іншому ж разі, будь-які зміни у системі охорони здоров'я будуть під загрозою визнання їх такими, що "не відповідають Конституції України". Саме тому необхідно звернутись до Конституційного Суду України задля тлумачення ст. 49 Конституції України в контексті ст. 95 щодо міри безоплатності надання медичної допомоги [8].

III. Законодавство в сфері охорони здоров'я, що регулює інші супутні процеси (виробництво медичних, фармацевтичних та інших, пов'язаних з медициною товарів). До третього кластера варто віднести Законопроект № 2162-д "Про лікарські засоби" та інші.

Отже, ухвалення та прийняття згаданих законопроектів — це лише перший крок державного управління до реформування медичної галузі. Загалом Україні необхідно обрати свій оптимальний варіант моделі системи охорони здоров'я для того, щоб досягнути результатів на рівні європейських країн. Для забезпечення повної реалізації такої реформи потрібна велика та копітка робота, одним із завдань якої є створення трьох потужних постулатів для розвитку законодавства у сфері охорони здоров'я, сучасної моделі фінансування системи охорони здоров'я європейського зразка. Така модель повинна бути чітко врегульована досконалими та ефективними законодавчими та нормативно-право-

вими актами, які регламентуватимуть комплексне перетворення системи охорони здоров'я в Україні.

У статуті головного міжнародного координаційного органу з охорони здоров'я, яким є ВООЗ, зазначається, що володіння досяжним найвищим рівнем здоров'я є одним із невід'ємних прав будь якої людини незалежно від раси, релігії, політичних переконань, економічного та соціального становища. Уряди є відповідальними за здоров'я своїх народів, і ця відповідальність потребує проведення відповідних заходів соціального характеру [9].

У визначенні ВООЗ в одну низку з традиційними критеріями здоров'я — фізичним (соматичним) і душевним (психічним) — поставлено також і спосіб життя, якого людина дотримується через соціальні та економічні обставини. Борщ В.В. включає у спосіб життя чотири категорії: економічну — рівень життя, соціальну — якість життя, соціально психологічну — стиль життя й соціально економічну — уклад життя [11, с. 34].

Відповідно до вищевикладеного визначення ВООЗ, проблему охорони здоров'я в Україні слід розглядати як соціальну, тобто таку, що стосується всього суспільства, а не лише медичної галузі. Здоров'я громадян — це дзеркало суспільства, і за охорону здоров'я повинні відповідати всі, починаючи з найвищих органів влади і закінчуючи особисто кожним громадянином.

Таким чином, охорона здоров'я — це система соціальної безпеки держави, основною метою якої є боротьба за здоров'я громадян. З одного боку, це відповідальність щодо запобігання розвитку захворювань і зміцнення здоров'я, формування здорового способу життя. З іншого боку, це система, метою якої є надання кваліфікованої медичної допомоги на основі визнаних світових традицій та сучасних тенденцій, з використанням останніх досягнень науки і техніки. Фактично в цьому полягає основна сутність функціонування системи, оскільки взяти на себе функції надання медичної допомоги та ліквідації хвороб як таких не можуть ні держава, ні громадяни, ні будь яка інша соціальна система або галузь економіки.

Як бачимо, основу державного регулювання у сфері охорони здоров'я формує Верховна Рада України через закріплення конституційних і законодавчих засад, визначення її мети, завдань, напрямів, принципів і пріоритетів, встановлення нормативів та обсягів бюджетного фінансування, затвердження переліку комплексних і цільових загальнодержавних програм охорони здоров'я, тоді як державне управління здійснюється на рівні виконавчої влади (зокрема, у сфері охорони здоров'я — це Міністерство охорони здоров'я, державні служби та ін.). У свою чергу, публічне адміністрування відбувається на рівні закладів охорони здоров'я, медичних установ тощо.

Охорона здоров'я охоплює різні форми управлінської діяльності, які здійснюють державні органи, і тому поділяється на відповідні сфери (галузі), тобто сукупність однорідних відносин, видів діяльності. Ними можуть бути: санітарно-епідеміологічна сфера, сфера надання медичної допомоги, економічна сфера охорони здоров'я, координуюча, організаційна, сфера здійснення контролю охороною здоров'я тощо.

Горбатова Д.І. у своєму дослідженні пропонує форми державного управління у сфері охорони здоров'я поділити на дві основні групи — зовнішні та внутрішні, адже в цих формах відбивається зміст діяльності органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування з питань забезпечення охорони здоров'я [12, с. 168].

Зовнішні форми державного управління у сфері охорони здоров'я спрямовані на взаємодію з державними органами, для забезпечення виконання покладених на суб'єктів державного управління у сфері охорони здоров'я завдань і функцій. Наприклад, Національна служба здоров'я України під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими державними органами, допоміжними органами та службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками й організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також із підприємствами, установами й організаціями [13].

Внутрішні форми державного управління у сфері охорони здоров'я пов'язані з організацією внутрішньої роботи суб'єктів державного управління у сфері охорони здоров'я (розподілом службових обов'язків, керівництвом підрозділами нижчого рівня, проведенням нарад) і матеріально-технічними операціями, які забезпечують функціонування суб'єкта публічної адміністрації (діловодством, матеріально-технічним забезпеченням).

Виходячи із ситуації, що склалась у 2020 році, можемо говорити, що відбувається зміна механізмів управління у сфері охорони здоров'я і основними засадами реформування державного управління у сфері охорони здоров'я у вказаному ключі мають бути децентралізація. Остання повинна зводиться до надання регіонам більших можливостей адміністративно-фінансового характеру у сфері охорони здоров'я, й автономізації лікарень, субсидіарності, партнерських відносин між органами державної виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Ми бачимо, що під впливом євроінтеграційних процесів з'являються нові форми державного управління та контролю за здійсненням реформи охорони здоров'я. Для повноцінного оновлення форм державного управління необхідно вирішити найбільші проблеми, які постають у сфері охорони здоров'я: невідповідність прийняття законодавчих актів та існування здебільшого застарілих технологій і практик до впровадження оновленої системи надання медичних послуг громадянам через прозору систему контролю. Слід налагодити злагоджену співпрацю медичної професійної спільноти, громадськості та державних органів, аби уникнути затягування реформи у сфері охорони здоров'я.

ВИСНОВКИ

Отже, з проведеного нами дослідження вбачається, що державне управління сферою охорони здоров'я є рушійною силою для соціальної складової держави, є її основною складовою, оскільки вирішує найважливі-

ше питання — питання збереження життя та здоров'я людини.

Так, галузь охорони здоров'я є ключовим елементом соціальної сфери та представляє особливий інтерес для забезпечення економічної безпеки країни як визначальний чинник якості життя та людського капіталу. Держава має визнати науково обгрунтовану концепцію сталого розвитку національної сфери охорони здоров'я як пріоритетної, на рівні з розвитком економічної, політичної та воєнної потужності України. Йдеться про активізацію державного сприяння економічному динамічному розвитку всіх господарчих суб'єктів галузі та створення сприятливого конкурентного середовища у галузі охорони здоров'я. Проте ключовим заходом щодо поліпшення якості національної системи охорони здоров'я є збільшення обсягів фінансування цієї сфери.

Як бачимо, у системі національної безпеки соціальної безпеки займає рівноправне і рівнозначне місце поряд з іншими її компонентами. Соціальна безпека ґрунтується на таких основних складових, як соціальна безпека: індивідів, суспільства і держави. Складовою частиною національної безпеки є соціальна безпека, що являє собою стан захищеності особи, соціальної групи, спільноти від загроз порушення їх життєво важливих інтересів, прав, свобод. Інструментом забезпечення соціальної безпеки суспільства є соціальна політика держави.

Мірилом соціальної безпеки є індивід і можливість його достойного існування, вільного розвитку і забезпечення його ієрархічних потреб, як умови такого розвитку, а соціальна політика є засобом досягнення намічених цілей: затвердження образу, якості й гідного рівня життя; досягнення соціальної рівноваги в суспільстві; гармонізація суспільних відносин як один із способів зміцнення політичної стабільності держави і забезпечення його безпеки.

Отже, стан державного управління системою охорони здоров'я можна поліпшити лише на основі комплексного підходу, у тому числі шляхом розв'язання екологічних, економічних, фінансових та політичних проблем, притаманних Україні. На нашу думку, практична реалізація запропонованих механізмів державного управління діяльності сприятиме, з одного боку, розвитку соціальної політики в Україні, а з іншого — дозволить більш ефективно долати загрози, які виникають у сфері гарантування соціальної безпеки українського суспільства.

Подальша трансформація регіонального управління полягає у винайдені оптимальних пропорцій загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів управління. Має зберегтися тенденція поглиблення процесу децентралізації управління, що передбачає передачу більшості управлінських функцій від держави середнім і нижнім рівням управління в регіони, формування регіональної відтворювальної моделі розвитку в рамках переважно самостійного вирішення всіх нагальних проблем регіону.

Література:

1. Монтескьє Ш. О духе законов. Электронная библиотека. URL: https://www.civisbook.ru/files/File/Monteskye_O%20dukhe.pdf

2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.02.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

3. Конституція України. Документ 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

4. Філософський словник соціальних термінів. Х.: Р.И.Ф., 2015. 672 с.

5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Документ 995-042. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

6. Угода про асоціацію між Україною з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Документ № 984-011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

7. Новікова О.Ф., Сидорчук О.Г., Панькова О.В. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні. Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.

8. Кістол А.А. Соціальна система як об'єкт безпеки. Управління фінансово-економічною безпекою. 2015. Вип. 1. С. 75—78.

9. Лазорішинець В.В., Слабкий Г.О., Ярош Н.П., Чепелевська Л.А., Шевченко М.В., Кутуза А.С., Ціборовський О.М., Істомин С.В., Кондратюк Н.Ю., Кучеренко Н.Т., Тяпкін Г.М. Державне управління охороною здоров'я в Україні. К. 2014. 312 с.

10. Криштанович М.Ф. Механізм державного управління діяльністю інституцій у сфері забезпечення соціальної безпеки суспільства. Інститут та структура державного управління. С. 225—229. URL: <http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/6955/1/30.pdf>

11. Борщ В.В. Система охорони здоров'я як структурний елемент національної безпеки України. Національний вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 23. С. 19—22.

12. Горбатова Д.І. Форми державного управління у сфері охорони здоров'я. Право і суспільство. 2019. Вип. 4. С. 166—173.

13. Про утворення Національної служби здоров'я України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1101-2017-п>

References:

1. S. Montesquieu, About the spirit of laws. Electronic library. URL: https://www.civisbook.ru/files/File/Monteskye_O%20dukhe.pdf

2. On the national security of Ukraine: Law of Ukraine of 21.02.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

3. The Constitution of Ukraine. Document 254k / 96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

4. Philosophical dictionary of social terms. H.: R.I.F., 2015. 672 p.

5. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. Document 995-042. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

6. Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part. Document № 984-011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

7. OF Novikova, O.G. Sidorchuk, O.V. Pankova. Status and prospects of social security in Ukraine. Lviv Regional Institute of Public Administration of NAPA; NAS of Ukraine, Institute of Industrial Economics. Lviv: LRIDU NADU, 2018. 184 p.

8. Kistol, A.A. Social system as an object of security. Financial and economic security management. 2015. Vip. 1. pp. 75—78.

9. Lazoryshynets, V.V. Slabky, G.O. Yarosh, N.P. Chepelevskaya, L.A. Shevchenko, M.V. Kutuza, A.S. TsiBOROVSKY, O.M. Istomin, S.V. Kondratyuk, N.Yu. Kucherenko, N.T. Tyapkin, G.M. State Department of Health in Ukraine. K. 2014. 312 p.

10. Kryshtanovych M.F. The mechanism of state management of institutions in the field of social security. Institute and structure of public administration. Pp. 225—229. URL: <http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/6955/1/30.pdf>

11. Borsch, V.V. Health care system as a structural element of national security of Ukraine. National Bulletin of Uzhhorod National University. 2019. Vip. 23. pp. 19—22.

12. Gorbatova, D.I. Forms of public administration in the field of health care. Law and society. 2019. Vip. 4. pp. 166—173.

13. On the establishment of the National Health Service of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 27, 2017 № 1101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1101-2017-п>
Стаття надійшла до редакції 01.03.2021 р.

www.dy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net
тел.: (044) 223-26-28, (044) 458-10-73